THE DAILY HEBREW JOU

H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ca

• PUBLISHED BY •
— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., Lt

Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O. Toronto Ca
January 22nd. 1913.

די באדייטונג פון אונזער גאולה דעמאנסטראציע

צו וועלען אפשאצען די גאנצע באדייטונג פון אונזער גאולה דעמאנסטראציע אין א באגרענעצטען פלאץ פון א ליים ארטיקעל איז נעטיג אז דאס איז פיעל מעהר וויכטיגער מען קאן ערווארטען. אזוי פאר־שפּאנערטיג איז דער איינדרוק אזוי ווייט־גרייכענד איז די ווירקונג דאס אפשר אין א גאנץ גרויסען בוך קאן מען איינשרייבען אלעס וואס קאן געזאגט ווערען וועגען די פארשיעדענע מינונגען פון אט דער דאזיגער צוויי־טויזענטיאריגער ערווארטעטער גאולה דעמאנסטראציע.

עס איז דארום פארשטענדליך אז ביי אן איינציגער געלעגענהייט קאן בלויז באריירט ווערען אן איינציגע פאזע און איך דאן באהאנדלען זי בלויז אויף וויפיעל עס איז אונטער די אומשטענדען מעגליך. און צוליעב דעם דיעזער ארזאכע קעהרען מיר זיך היינט נאכאמאל אום אויף דיעזען פלאץ צו באריהרען א געוויסען ווינקעל פון דער דעמאנסטראציע וועלכע דארף נים דורכגעלאזען ווערען.

פאר א סך פון אונזערע רעזער און בכלל אידען פון טאראנטא וועט אפשר זיין א שטיקעל איבערדראשונג ווען זיי וועלען זיך דערוויסען פון די פאלגענדע שורות. דאס א סך פון דער טאראנטער אידישער "אריס־טאקראטיע" זענען געווען געגען דער וויכטיגסטער דעמאנסטראציע. איינינג האבען געמאכט א פארזיך צו שטערען. זיי האבען זיך גענומען אזעלכע רעכטע וואס האט ארויסגערופען דעם צארען פון זייערע איינגעגע בעסטע פריינט.

די אורזאכען וואס יענע געגנער האבען אנגעגעבען געגען א דע־מאנסטראציע בכלל אדער אויף וועלכען אופן א דעמאנסטראציע זאל גע־האלטען ווערען זענען די ארטע איינגעדראשענע תירוצים. פון דיפ־לאמאטיע, טאקט, און נאך אזעלכע און "ארגומענטען" עס לויטן אפילו נים צו פארלירען ווענען זיי אן איבריגע שורה. דער ענטפער וואס א ארישע טאראנטא און ז'ו נים־אידישע טאראנטא האט געגעבען אויף אזעלכע טענות און ארגומענטען איז דער בעסטער באר־ווייז פון מעשיות־ד'דיגס עס געפינט זיך אין אלע פון דיעזען סארט ארגומענטאציעס.

עס איז אויך נים אונזער אינטערעס צו פארקראגען יענע פרעגען אדער אפילו אויף זיי א תרעומות צו האבען, וואס מיר ווילען בעדער יא איז אריינגענומען א שטיקעל מוסר השכל פון דער גאנצער פאסירונג.

ווען מיר האבען זיך דערוואוסט פון געגנער און אויך די אנגעגעבענע ארגומענטען האט זיך גרייך געשטעלט ביי אונז די פראגע: איז דענ־מעגלך דאס יענע מענשען שעהמען זיך נאך אלץ ארויסצוקומען אויפ'ן גאס. זענען זיי נאך אלץ אנהענגער פון מעהר בארהמהרטער לאזונג: "א איד אין קלייד און א מענש אין גאס?" אדער איז טאקי מעגליך דאס יענע גרויסע פלאמאסען האלטען זיך נאך אלץ פאר קלוגער און מעהר וויסענדע פון די אלע שוויצנטער אידען?

ווי געזאגט אייבען ווייזען מיר זיך מיט קיינעם נים קריגען. אין דארום ווילען מיר זיי נים חושד זיין אין קיין איינציגע פון די אויבען גע־נאנטע מעגליכע השערות. אבער אויב מיר ווילען פארט געפינען אן אנטפער אויף אזא מאדנער ערשיינונג דאן בלייבט דער איינציגער תירוץ: זיי ווילען נים פארלירען זייער פאפולאריטעט. ווארום דארטען וואי דאס פלאץ באוויזט זיך אין זיין אמת'ן געשטאלט ווערען יענע אלע פרעמדע אין "אויסגעוועהלטע" פאלקס פיהרער פארשוואונדען פון דער סצענע. זיי שפּילען נים די מינדעסטע ראלע.

אין דער פאקט איז טאקי דאס זיי האבען רעכט. אין די פרעס פארטיטען ווענען דער דעמאנסטראציע האט געפונען דעם שטארקסטען אין גרעסטען אפקלאנג דער פאקט וואס קליינע קינדער, אלטע פרויען, און אלע אנדערע נים־פאפולערע פערזענליכקייטען האבען טארשיבע־דע צייטונגען האבען אפילו נים דערמאהנט דאס מר. אזוי... אדער אזוי... זענען אין דער דעמאנסטראציע. אנד אורחא יענע באריהמטע פערזענ־ליכקייטען זיינען טאקי נים געווען)

עס איז דארום פארשטענדליך פארוואס זיי האבען געזעהען אין א גרויסער דעמאנסטראציע א פארטונקלונג פון זייערע מזלות.

אין דוקא אט דיעזער פאקט דארף ביי אונז — נים גרויסע פערזענ־ליכקייטען — אריינרופען די גרעסטע פרייד. דאס פ א ל ק מיט וויי־לעכס און ווערט אנערקענט. דאס פאלק ווארפט פון זיך ארונטער נים־געמעטענע און אין־בעטריבענע אפטרופסים. דאס איז אויך אן אנווייז אז דאס פאלק וועט אין דער צוקונפט האנדלען לויט ווי זיין געוויסטער אינסטינקטיוו וועט איהם דיקטירען.

די דעמאנסטראציע איבער גאנץ קענעדע האבען מיט די מעכ־טיגסטע ארגומענטען און ווירקזאמסטע מיטלען ארויסגעקלאפט אין "די מרתות פון'ם קענעדער פאלק" אז די אידען באטראכטען זיך פאר א פרייער פעסט געשאפענע נאציע. דער מען דוד איז איצט אין יעדען ווינ־קעל פון גאנץ אנגלענד אלס דער אידישער פראנ. איינצעלנע גלעזערנע־קריסטען האבען פון שטענדיג אן פארשטאנען די ליידען פון די אידען און די אידען האבען אפילו נים געדארפט אז מען זאל זיי דערמאנען דעם אידישען פארזיך. אבער די איינ־לעגע אויגען געווען מאכטיג. עס איז נייטיג אזוי ווייט אין ברייט צו פארקלאמירען דעם אידישען שטאלץ וואס זאל מעהר נים ערלייבען יעדען פארבאנדווארטליכען צייטונגס שרייבער אנצופאלען אויף אידען. אט איז איינע פון די באדייטונגען פון דער געכטיגער דעמאנסטראציע.

נייע קויק נעגען די באלשעוויקעס

די לעצטע ידיעה זאגט דאס דער רומענישער מיניסטער געפינט אין וואר־שא מיט'ן צוויעק אנצושליסען הימענען אין דער פריידיג־אי־נישער אטאקע נעגען די באלשעוויקעס.

ניט אכטענדיג ווי איינער זאל נים זיין געשטימט מיט פאר ארבע־דען די באלשעוויקעס איז אבער ווייטער אז אין צוזאמענהאנג מיט דער פריוויג נעגען די באלשעוויקעס זאגט עמיצער גרויסע לוגענס.

ערשטענס, א גאנצען ווינטער האט מען פארשפרייט איבער דער וועלט באריכטען דאס די באלשעוויקעס גרייטען זיך צו מאכען אנפיוויג נעגען די פאלנאקען. אויסגעלאזען האט זיך פארקערהרט.

פון זיטן דער צייט וואס דיי אפענסיוו געהט אן טראגען זיך ארום אין דאס דער שלום קאנפערענץ האט ניט געגעבען זיין הסכמה אין דאס אומצופרידענע מיט פילענס אפעטיט צו פארכאפען נאך מעהר דער שלום קאנפערענץ האט איהר באוויליגט. אין מאנכע נים־ליכע קרייזען צו ענגלאנד זאגט מען גאר דאס ענגלאנד האט גע־וועלט אין שטיצע די גאנצע אפענסיוו.

מען איז זיין מאכט יאפאן שלום אין פון דער אנדער זייט שיסט קאנאדע. פיר חדשים אז מען האנדעלט וועגען שליסען א קאמער־מאך מיט דעם פאראויסטען רוסלאנד אין צום סך גרייט מען גאר ארישע אטאקע צו פארכאפען מאסקווע.

הסכים אז אין דיפלאמאטיע זיינען די באלשעוויקעס נאך אלץ צו מעהר אויב די אליואירטע וועלען מיט זיי האנדלען אויף אזא וויי זיך ניך אויסלערנען די חורה.

די אידישע לאגע אין דער אקופירטער אוקראינע

פאלגענדער באריכט איז צוגעשטעלט געווארען צו דער דזשאינט דיסטריבוישאן קא־מיטע פון אדרע שלוחים, מאקס פיין אנן ריכטער הערי פישער, וועלכע האבען באזוכט אוקראינע.

(סוף.)

פעטלורא וואלט געקענט פאר־מיידען פאגראמען, ווען ער וויל.

מיר האבען געגומען פראסקוראוי אין גאוואראד, וואלינסק בלויז אלס די שארפע ביישפּיעלען פון דעם, וואס עס איז געשעהען מיט די אידען פון יע דער שטאט אין שטעטעל אין גאנץ אוק־ראינע. אין פון די אלע באוויזען וואס מיר האבען געזאמעלט, בלייבט נישט ביי אונז דער מינדסטער צווייפעל, אז ווען די פעטלורא־ רעגיערונג זאל וועלען, וואלט זי אדער געקעלט די פאגראמען. אינגאנצען פארמיידען אדער וועניגסטענס פארקלענערען דעם פארלוסט אין לעבענס אין פארמעגען אין יעדער פלאץ. פאלגענדער פאקט קען דיענען אלס ביישפּיעל פון דעם, ווי די פעטלורא האבען געלאזען אויסגעטע־הען ווערען.

אין בערדיטשעוו האט מען ערוואר־ט א פאגראם גלייך ווי אומעטום אין דער שטאט - גאלאוואה דוד ליפעין, וועלכער איז בעסער באקאנט אין אמעריקא אלס דר. מאקס גאלדפארב, האט זיך געוועגר־דעט צו דער רעגיערונג אין קיעוו. אז די רעגי־רונג האט זיך ענטשלאסן ארייننצושיקען, האט ליפעין געפיעלט, ווענינסטענס, אז מען זאל פון עטלעפאנדערן קויפ כערדיטשעוו אין דעם טאג, וואס איז באשטימט געווארען פאר א פאגראם, אין איז שוין געווען פארטיג פאר דריי א זייגער בייטאג. 11 א זייגער אין דער פרי האט דער דאמענדאנט געקראגן א טעלעפאן פון קיעוו מיט דער אנפאר־ע, אייב אלץ איז אין אן ארדנונג אין בער דיטשעוו. ער האט פארשטאנען וואס דאס מיינט, אין קיין פאגראם איז נישט פארגעקומען.

ווען פעטלורא מיט זיין ארמיי זיי־נען צוגעקומען צו דאמענגיעו - פאראלסק, האט מען זיך אויך דארט גערייט צו א פאגראם. מען האט וועגען דעם גע־מאלדען פעטלורא'ן, אריין אין ער איז ארויס צו די סאלדאטען מיט א רעדע רעקלעהרענדיג, אז קיין פאגראם דארף מען נישט מאכען. ווייל זיי שעדיגען די רעפּוטאציע פון איקראינע אין דער וועלט. אין דעם פאגראם וואס איז שפּעטער דורכגעפיהרט געווארען פון די זאפאראשענס אונטער פאלקאווניק אדא ווייטשענקא זיינען אומגעקומען בלויז 58 אידען און דער פארלוסט איז געווען בלויז 15 מיליאן ריבעל, און די אידען פון פאמענגיעו - פאראלסק האבען זיך נעשעצט ליקוידיר, וואס זיי זיינען א דאנק פעטלורא'ן, אפגעקומען כאטש דער מיט.

די רעגיערונג ווייס געגען, מער עס זיינען שולדיג אין די פאגראמען אבער זי האט גארנישט געטון זיי צו באשטראפען. פען. זעהר אפט האט די רעגיערונג גע־האט ידיעות וועגען די פאגראמען, וואס גרייטען זיך. אבער זי האט גאר נים־מע־טון. זיי אויסצומיידען. פעטלורא'ס מארדים וויילען אויהם פארענטפערען דערמיט וואס ער איז א שוואבער מענש. אבער זיין שולד איז קלאהר. סעמעסענ־קא, די בעסטע פון פראסקוראוו צוזאמ־מען מיט 2 אנדערע אטאמאנען, פאליאנ־קא און בידענקא זיינען געכאפט געווא־רען און מען האט זיי פאר'משפט צום טויט. פעטלורא האט זיי אלע דריי מוחל געווען און פרייגעלאזען.

אין וואס איז אמת וועגען פעטלו־ראי, איז אמת אויך וועגען אלע אנדערע אויראינער פיהרער. די סאלדאטען זיי־נען דעמאראליזירט און זוכען צו שטילען זייער ווילדקייט אין רויבערייען און מאר־דען. אין אזעלכע מעשען ווי פעטלורא אין זיין גלייכען, וועלכע זיינען ארויס־געקומען פון די נידרגסטע שיכטען אין זיינען געווארען פיהרער, קאמאנדירען פון גאנצע ארמייען, רעגירער איבער א פאלק — אזעלכע מענשען וועלען נים אויפהאלטען זייער מאכט פאר וואס א פרייז עס זאל נישט זיין, און אזוי ווי אידען זיינען סיי ווי דער שער רעזולט פון דער וועלט. אין דעם פאגראם וואס איז שפּעטער דורכגעפיהרט געווארען פון די זאפאראשענס אונטער פאלקאווניק אדא ווייטשענקא זיינען אומגעקומען בלויז 58 אידען און דער פארלוסט איז געווען בלויז 15 מיליאן ריבעל, און די אידען פון פאמענגיעו - פאראלסק האבען זיך נעשעצט ליקוידיר, וואס זיי זיינען א דאנק פעטלורא'ן, אפגעקומען כאטש דער מיט.

די רעגיערונג ווייס געגען, מער עס זיינען שולדיג אין די פאגראמען אבער זי האט גארנישט געטון זיי צו באשטראפען. פען. זעהר אפט האט די רעגיערונג גע־האט ידיעות וועגען די פאגראמען, וואס גרייטען זיך. אבער זי האט גאר נים־מע־טון. זיי אויסצומיידען. פעטלורא'ס מארדים וויילען אויהם פארענטפערען דערמיט וואס ער איז א שוואבער מענש. אבער זיין שולד איז קלאהר. סעמעסענ־קא, די בעסטע פון פראסקוראוו צוזאמ־מען מיט 2 אנדערע אטאמאנען, פאליאנ־קא און בידענקא זיינען געכאפט געווא־רען און מען האט זיי פאר'משפט צום טויט. פעטלורא האט זיי אלע דריי מוחל געווען און פרייגעלאזען.

אין וואס איז אמת וועגען פעטלו־ראי, איז אמת אויך וועגען אלע אנדערע אויראינער פיהרער. די סאלדאטען זיי־נען דעמאראליזירט און זוכען צו שטילען זייער ווילדקייט אין רויבערייען און מאר־דען. אין אזעלכע מעשען ווי פעטלורא אין זיין גלייכען, וועלכע זיינען ארויס־געקומען פון די נידרגסטע שיכטען אין זיינען געווארען פיהרער, קאמאנדירען פון גאנצע ארמייען, רעגירער איבער א פאלק — אזעלכע מענשען וועלען נים אויפהאלטען זייער מאכט פאר וואס א פרייז עס זאל נישט זיין, און אזוי ווי אידען זיינען סיי ווי דער שער רעזולט פון דער וועלט. טראכטען זיי, אז די ליכטסטע זאך איז צו לאזען די סאלדאטען שטילען זייער ווילדקייט אויפ'ן חשבון פון די אידען.

אזוי לאנג ווי דער פאגראם בלייבט דאס איינציגע מיטעל צו באפרידיגען ארמייען. קען מען נישט האפען, אז יענע, וואס נויטיגען זיך אין די ארמיי־ען, זאלען אפשטעלען די פאגראמען. אבער די צווילינגס־ווערטע וועלט קען יא גע־פינען צו פארשטעהן די דאזיגע פיה־רער. אז זיי וועלען נישט אויפגעהן אונטערשטראפט פון זייערע פארברעכענס אין וועלען מיזען טראגען די פארגאמען. אבער זיי זאלען נים־מע־טון. סעמעסענ־קא, די בעסטע פון פראסקוראוו צוזאמ־מען מיט 2 אנדערע אטאמאנען, פאליאנ־קא און בידענקא זיינען געכאפט געווא־רען און מען האט זיי פאר'משפט צום טויט. פעטלורא האט זיי אלע דריי מוחל געווען און פרייגעלאזען.

אין וואס איז אמת וועגען פעטלו־ראי, איז אמת אויך וועגען אלע אנדערע אויראינער פיהרער. די סאלדאטען זיי־נען דעמאראליזירט און זוכען צו שטילען זייער ווילדקייט אין רויבערייען און מאר־דען. אין אזעלכע מעשען ווי פעטלורא אין זיין גלייכען, וועלכע זיינען ארויס־געקומען פון די נידרגסטע שיכטען אין זיינען געווארען פיהרער, קאמאנדירען פון גאנצע ארמייען, רעגירער איבער א פאלק — אזעלכע מענשען וועלען נים אויפהאלטען זייער מאכט פאר וואס א פרייז עס זאל נישט זיין, און אזוי ווי אידען זיינען סיי ווי דער שער רעזולט פון דער וועלט. אין דעם פאגראם וואס איז שפּעטער דורכגעפיהרט געווארען פון די זאפאראשענס אונטער פאלקאווניק אדא ווייטשענקא זיינען אומגעקומען בלויז 58 אידען און דער פארלוסט איז געווען בלויז 15 מיליאן ריבעל, און די אידען פון פאמענגיעו - פאראלסק האבען זיך נעשעצט ליקוידיר, וואס זיי זיינען א דאנק פעטלורא'ן, אפגעקומען כאטש דער מיט.

די רעגיערונג ווייס געגען, מער עס זיינען שולדיג אין די פאגראמען אבער זי האט גארנישט געטון זיי צו באשטראפען. פען. זעהר אפט האט די רעגיערונג גע־האט ידיעות וועגען די פאגראמען, וואס גרייטען זיך. אבער זי האט גאר נים־מע־טון. זיי אויסצומיידען. פעטלורא'ס מארדים וויילען אויהם פארענטפערען דערמיט וואס ער איז א שוואבער מענש. אבער זיין שולד איז קלאהר